

**Tips för att utbilda handledare
med hjälp av Skolverkets
webbaserade handledarutbildning**

aplhandledare.skolverket.se

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri PDF
från Skolverkets webbplats: skolverket.se/publikationer

Beställningsnummer : 21:1594
ISBN: 978-91-7559-403-3

Grafisk form: AB Typoform

Skolverket, Stockholm 2021

Webbaserad handledarutbildning – din roll som utbildare

Du är viktig som utbildare av handledare

Vid webbaserad utbildning minskar, eller uteblir helt, möjligheten till personliga fysiska möten mellan dig och handledaren och därmed minskar också upplevelsen av personlig bekräftelse. Därför bör du vid webbaserad utbildning försöka kompensera detta så mycket som möjligt. Det har visat sig att upplevelsen av personlig kontakt har en avgörande betydelse för att deltagaren ska fullfölja utbildningen. I Skolverkets handledarutbildning finns sociala övningar inbyggda men det är ändå bra om du som utbildare finns med som pedagogisk vägledare genom utbildningen.

Skolverkets webbaserade utbildning går att använda helt digitalt men för att få bästa möjliga resultat är det fördelaktigt att kombinera webbutbildningen med personliga möten och erfarenhetsutbyten, så kallad "blended learning". Det kan göras mellan enbart dig och en handledare eller vid handledarträffar med flera deltagare.

Du har en stor inverkan på handledarens vilja att slutföra sin utbildning

Här följer några pedagogiska påminnelser. Se gärna dessa som tips och inspiration till din planering av handledarutbildningen.

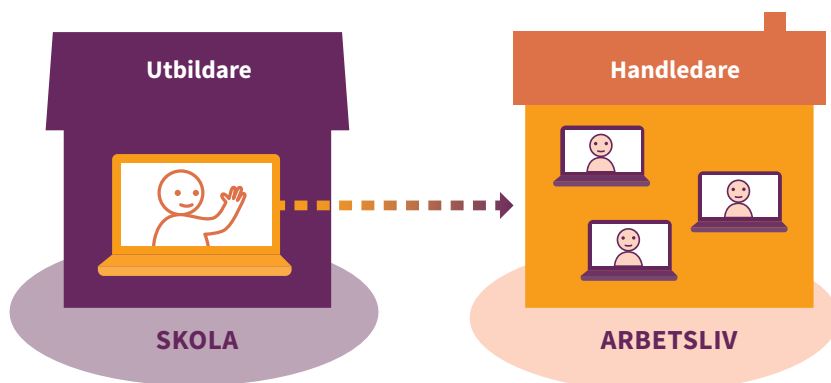
- Du inventerar, skapar och håller handledarens intresse vid liv.
- Du uppmuntrar erfarenheter, mångfald och olika uttryckssätt.
- Du verkar för en trygg gemenskap mellan handledaren och dig men också inom en grupp.
- Du skapar möjligheter att lära tillsammans och stödjer en kreativ lärandeprocess.
- Du bjuder på dig själv, visar handledaren respekt och ett positivt bemötande.
- Du är medveten om din roll som utbildare.
- Du är medveten om kommunikationens betydelse och olika kommunikationssätt.
- Du bör själv gå igenom hela utbildningen innan du startar den med handledare.

Stanna gärna lite extra i utbildningens modul 2 och ta del av de förhållningssätt som där lyfts fram. Innehållet i avsnittet kan bidra med goda tankar även för ditt eget förhållningssätt mot handledaren under utbildningstiden.

På kommande sidor visar vi några modeller och ger förslag på hur ovanstående punkter kan omsättas vid genomförandet av utbildningen.

Modeller för genomförande i grupp

I egen arbetsmiljö med stöd av utbildare

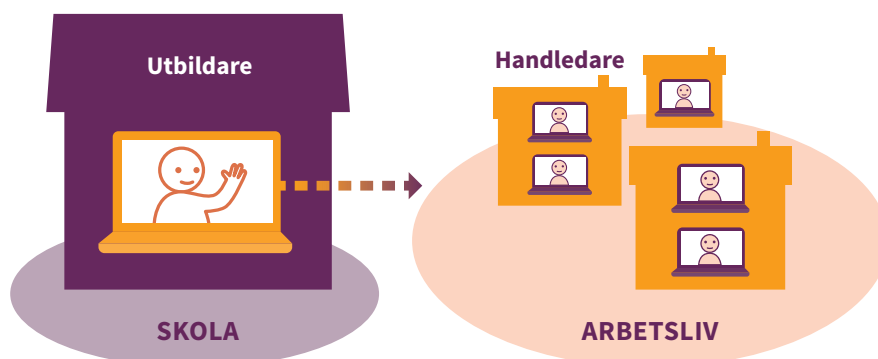
Grupp av handledare från den egna enheten eller olika enheter

Utbildning i arbetsverksamheten

Utbildaren

- introducerar utbildningen
- stödjer aktivt gruppen
- leder utvecklingsprocess

Grupp i extern utbildnings- eller möteslokal

Grupp av handledare från den egna enheten eller olika enheter

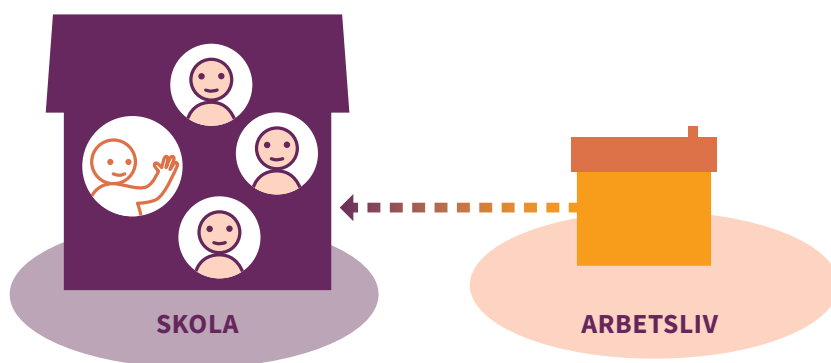
Utbildning i extern miljö

a) Utbildaren

- introducerar utbildningen
- aktiverar gruppen
- leder utvecklingsprocess

b) Ingen utbildare närvarande
Grupp av handledare från den egna enheten bearbetar utbildningen självständigt

Grupp med stöd av utbildare i skolmiljö

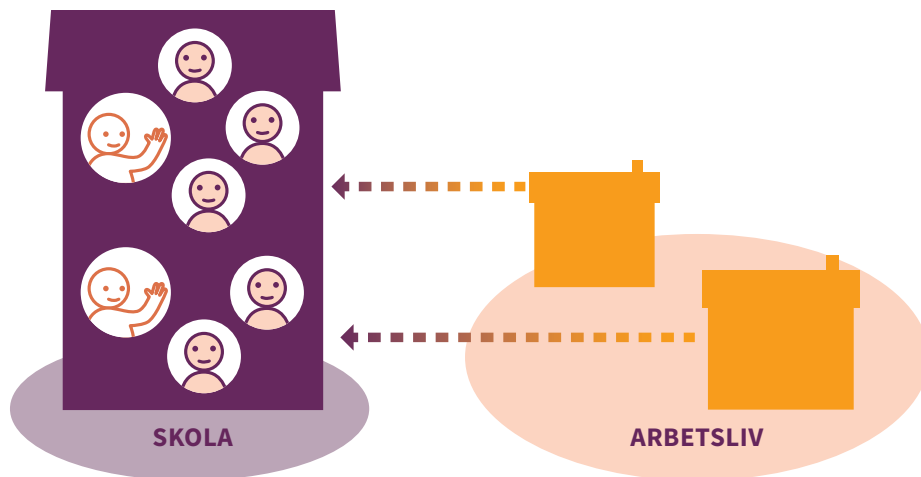
Grupp av handledare från den egna enheten eller olika enheter

Utbildning i skolmiljö

Utbildaren

- introducerar utbildningen
- aktiverar gruppen
- leder utvecklingsprocess

Individuellt från olika branscher med stöd av utbildare
i till exempel ”studieverkstad” i skolmiljö

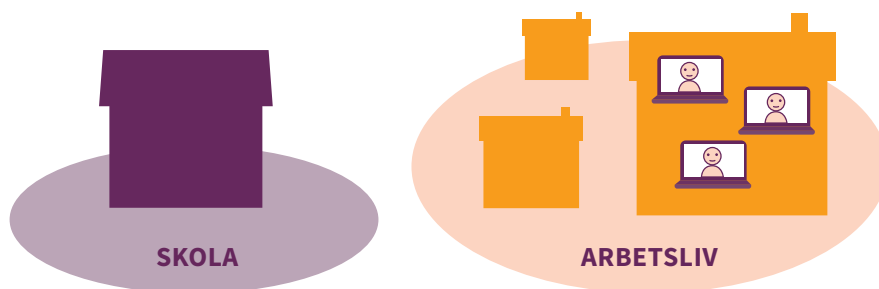
Grupp av handledare från olika enheter/branscher

Utbildning i skolmiljö

Utbildaren

- introducerar utbildningen
- aktiverar gruppen
- leder utvecklingsprocess

Grupp inom branschorganisation/facklig organisation

Grupp av handledare från samma enhet/bransch

Utbildning i fack-/branschlokal

Fackligt/branschmässigt initierat
med påverkansmöjlighet på handledarroll

Ingen utbildare närvarande

Utbildning i grupp på plats med utbildare

Förberedelser

Du som utbildare för handledare kontaktar handledarna innan utbildningen börjar. Bjud in på ett personligt sätt med tid och plats för utbildningsstart. Informera kort om vad handledarna kan förvänta sig av första utbildningsträffen. Nämn också i förväg var övriga handledare i gruppen kommer ifrån – verksamheter/bransch. Informera om upplägget. Förbered en studiemiljö anpassad för situationen. Lite fika är trevligt!

Förbered hur du ska hantera att några av handledarna kanske saknar e-postadress.

Nedan finns exempel på hur du kan ”handleda” handledarna genom utbildningen.

Introduktion samt Modul 1. Jag och eleven

- Låt deltagarna presentera sig för varandra, presentera dig sist (undvik att bli mall).
- Vilka förväntningar har deltagarna på utbildningen?
- Bikupa där de får dela med sig av hur de upplevde sin första dag på arbetet.
- Ta reda på deltagarnas datorvana och vilken inställning de har till webbaserad utbildning.
- Diskutera hur fortsatt utbildning kan ske; grupp eller variation individuellt/grupp?
- Uppmuntra gemensamma studier och gemensam reflektion. Det leder till djupare förståelse.
- Ska handledaren ha bearbetat modulen före gruppträffen? Eller sker all bearbetning på plats?
- Stöd gruppen att upprätta studieplan, kontaktlista samt övriga överenskommelser.
- Uppmuntra handledarna, fånga upp eventuella tecken på osäkerhet.
- Introducera gruppen i hur man hittar till hemsidan och inloggningen.
- Låt gruppen hjälpas åt att orientera sig i utbildningens struktur.
- Be dem reflektera kring ”Gymnasial utbildning – en översikt” i kunskapsbanken (KB).
- Stöd respektive handledare att bli trygg i hanteringen av dator och fortsatt utbildning.
- Låt handledarna fortsätta sin bearbetning av Modul 1 i grupp.
- Innan ni skiljs åt ska handledarna veta nästa steg.
- Kom överens om vad nästa träff ska innehålla samt tid och plats.
- Uppmuntra gruppen till att ha trevligt under sin utbildningstid.

Modul 2. Vara förberedd

- Låt handledarna specifikt titta på avsnittet ”Så hade jag gjort” i Modul 2.
- Be handledarna därefter reflektera kring upplevelser och tankar de fick efter handledarutbildningens första träff.
- Stöd handledarna under passet i deras fortsatta bearbetning av Modul 2.

Modul 3. Handleda och lära

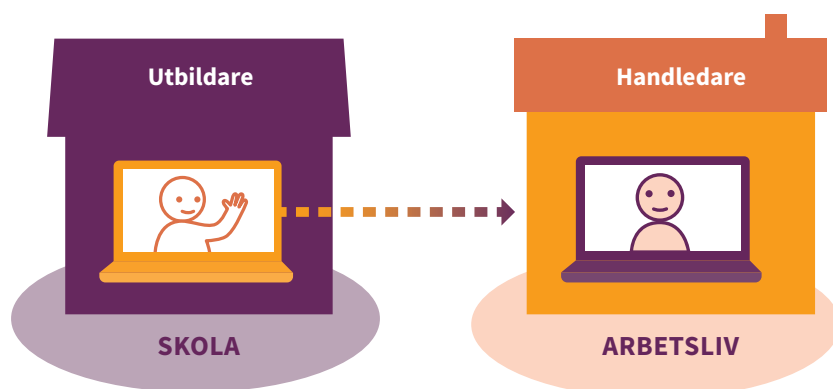
- Uppmuntra erfarenhetsutbyte i denna modul både inom/mellan branscher.
- Stöd handledarna under passet i deras fortsatta bearbetning av Modul 3.

Modul 4. Följa upp och återkoppla

- Låt handledarna först bearbeta färdigt modulens innehåll.
- Låt handledarna utvärdera den webbaserade handledarutbildningen.
- Låt handledarna avsluta sin utbildning genom att skriva ut sina intyg. Fira!

Modeller för individuellt genomförande

Individuellt med stöd i egen arbetsmiljö

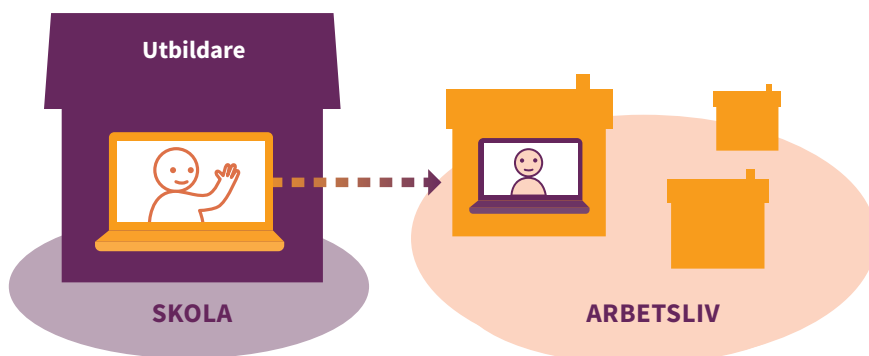
Enskild handledare genomför sin utbildning med stöd av utbildare

Utbildning i den egna arbetsverksamheten

Utbildaren

- introducerar utbildningen
- fungerar som reflektionsstöd och vägledare
- stödjer utvecklingsprocess

Individuellt vid extern utbildnings- och/eller möteslokal

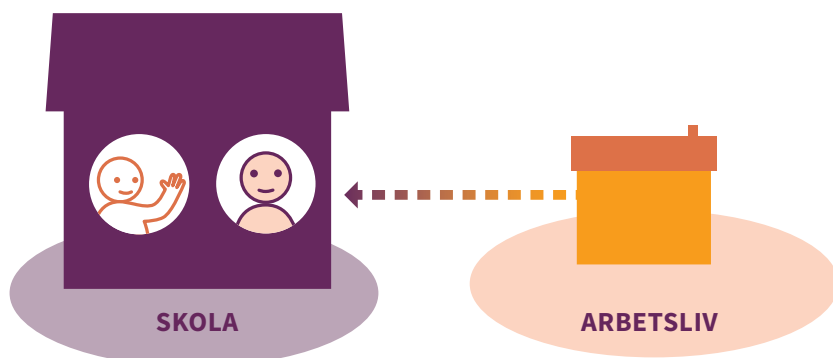
Enskild handledare söker upp utbildningsmöjlighet och genomför på eget ansvar

Utbildning i extern miljö, "drop in"

Utbildaren

- ev. introducerar utbildningen
- fungerar som reflektionsstöd och vägledare
- stödjer utvecklingsprocess

Individuellt/grupp med stöd i skolmiljö

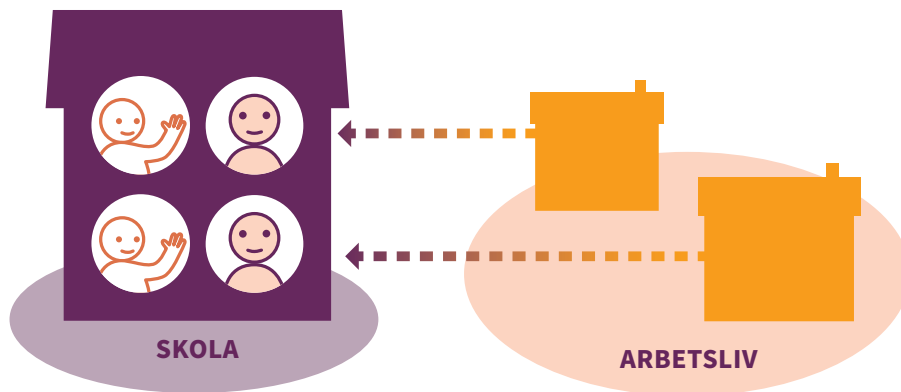
Enskild handledare erbjuds/ söker upp utbildningsmöjlighet

Utbildning i skolmiljö, "drop in" från samma bransch

Utbildaren

- ev. introducerar utbildningen
- fungerar som reflektionsstöd och vägledare
- stödjer utvecklingsprocess

Individuellt från olika branscher med stöd i skolmiljö

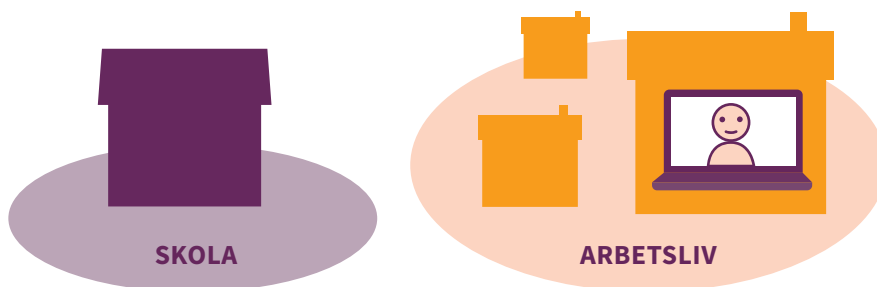
Enskild handledare erbjuder/söker upp utbildningsmöjlighet

Utbildning i skolmiljö,
”drop in” från olika branscher

Utbildaren

- introducerar utbildningen
- fungerar som reflektionsstöd och vägledare
- stödjer utvecklingsprocess

Individuellt inom branschorganisation/facklig organisation

Enskild handledare erbjuder/söker upp utbildningsmöjlighet inom fack/bransch

Utbildning i fack-/branschlokal

Fackligt/branschmässigt initierat
med påverkansmöjlighet på
handledarroll

Ingen utbildare närvarande

Individuell utbildning på plats med utbildare

Individuell utbildning sker till stor del på samma sätt som i grupp. Några skillnader finns dock.

Förberedelser

Ta kontakt med handledaren innan utbildningen börjar. Bjud gärna in på ett personligt sätt med tid och plats för utbildningsstart. Informera kort om vad handledaren kan förvänta sig av första utbildningsträffen. Oavsett plats för utbildningen är det av värde att handledaren känner att hon eller han kommer till en i förväg trevligt planerad studiestart. Lite fika underlättar!

Individuell utbildning kan också genomföras som drop-in. Då har du som utbildare kanske inte uppgift om vem som kommer till dig. Du vet inte heller vilken information hon eller han har om utbildningen eller vilka förväntningar som finns på det första passet. Tänk gärna på det vid planeringen av utbildningsstarten. Nedan finns exempel på hur du kan "handleda" handledaren under utbildningen.

Träff 1. Utbildningsstart

- Samtala om intresse för utbildningen. Varför har handledaren valt att gå den?
- Vilken förväntning finns på utbildningen?
- Ta reda på handledarens datorvana och inställning till webbaserad utbildning.
- Uppmuntra handledaren, fånga upp eventuella tecken på osäkerhet.
- Skapa trivsel och förmedla en tro på att handledaren klarar detta.
- Gå tillsammans igenom hur man hittar till hemsidan och inloggningen.
- Gå igenom första sidans information om utbildningen.
- Gå in i modul 1 och orientera er på sidorna utifrån panelens symboler.
- Gå därefter in på Kunskapsbanken och klicka på "Gymnasial utbildning – en översikt".
- Reflektera tillsammans med handledaren kring innehållet.
- Låt handledaren orientera sig vidare så hon eller han är trygg med utbildning i datorn.
- Förvissa dig om att handledaren vet utbildningens syfte och att hon eller han nu är beredd att fortsätta sina studier antingen på egen hand eller med stöd från dig.
- Tipsa gärna handledaren om en egen studieplan så hon eller han kommer "i mål".
- Se till att kontaktuppgifter finns.
- Visa hur handledaren kan få ut sitt intyg.
- Vill handledaren ha personliga träffar med dig lägger ni upp en plan för det.
- Kom överens om vad nästa träff ska innehålla.
- Innan ni skiljs åt ska handledaren veta nästa steg i sin utbildning.

Träff 2 och ytterligare träffar

- Vid resterande träffar bearbetas de moduler/avsnitt handledaren önskar.
- Ni kommer överens om på vilket sätt handledaren ska bearbeta innehållet.
- Exempel på bearbetning: 1) handledaren har först bearbetat innehållet och använder bokad tid med dig för reflektion, 2) handledaren använder bokad tid med dig för både bearbetning och reflektion.

Avslut

- Följ upp och utvärdera handledarens upplevelse av utbildningen.
- Vägled handledaren att själv skriva ut sitt intyg. Avsluta gärna på ett trevligt sätt!

Modell för virtuellt genomförande i grupp eller individuellt

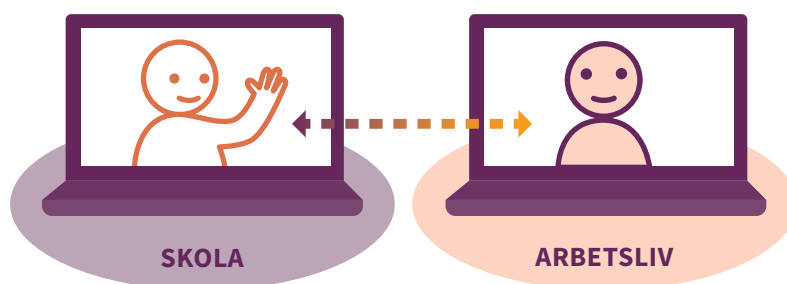
Denna modell gäller utbildning enbart genom virtuell kontakt. Det närmaste personlig ”öga-mot-öga-kontakt” man kommer i denna form är i de fall man använder webbkamera.

Nedan finns exempel på hur du kan ”handleda” handledarna under utbildningen. I denna modell kan det vara extra viktigt för dig som utbildare att tänka på följande:

Tydlighet

- Tid för utbildningsstart – ge möjlighet att träffas på nätet på bestämda tider
- Presentation av vem/vilka som går utbildningen (eventuellt lägga upp kort i chat/diskussionsforum)
- Åtkomst till utbildningen: hur hittar handledaren/handledarna utbildningen?
- Kontaktmöjligheter: När? Vem/Vilka? På vilket sätt? Kontaktuppgifter?
- Skype eller liknande funktion: Hur går det till? ”Gruppregler” för deltagandet
- Tider för webbseminarier/modulbearbetning; tider och tillgång till tiderna?
- Gruppindelning (basgrupp): Vilka vill/ska studera tillsammans? Regler för det?
- Chatfunktion/diskussionsforum: Regler för det?
- Information om tillgång till it-stöd

Helt virtuellt individuellt eller i grupp med stöd

Utbildning

- individuellt/grupp från en arbetsplats
- individuellt/grupp från bransch/fack
- individuellt/grupp från extern miljö

Utbildaren

- kan ha nytta av specifik kunskap om förutsättningar för virtuell pedagogik

Struktur

- Möjlighet att självständigt bearbeta utbildningen eller ingå i en grupp
- Möjlighet att lägga upp studieplan
- Utbildningens upplägg och innehåll
- Utbildningens upplägg med start, genomförande och avslut med uttag av intyg

Frekvent kontakt och återkoppling

- Hör av dig oftare än vid utbildning ”på plats”
- Ge snabbt feedback och väck tankegångar för vidare reflektion
- Bidra på ett personligt sätt till att handledaren håller igång sin utbildning

En positiv ”ton”

- Använd dig av ett enkelt språk om du skriver
- Uppmuntra handledaren när du skriver i chat/diskussionsforum, mail
- Var positiv och vägledande (inte kontrollerande) i webbseminarier/modulbearbetning

Virtuell bearbetning i basgrupp

Du kan utgå från det upplägg som presenterats för gruppbearbetning på plats. Du gör de justeringar du anser lämpliga utifrån de aspekter som beskrivits ovan kopplade till virtuell utbildning.

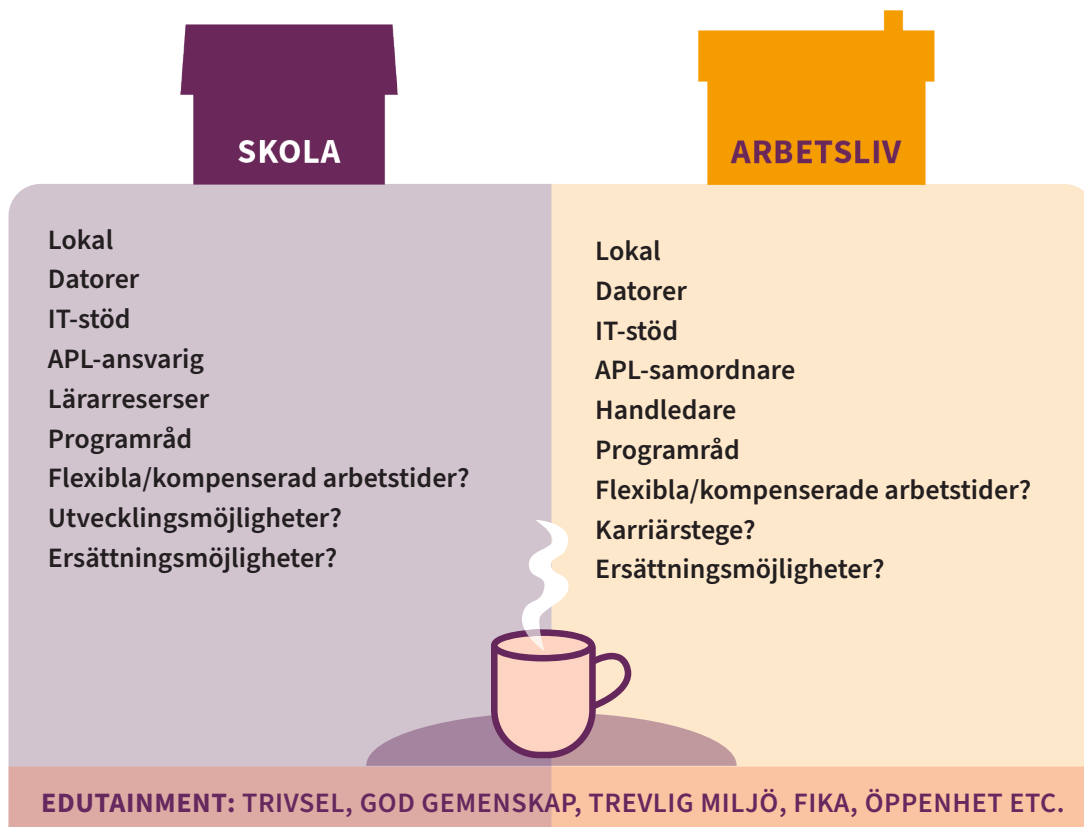
Virtuell bearbetning individuellt

Du kan även här utgå från förslaget för individuell bearbetning på plats. Anpassa genomförandet utifrån ovan beskrivna tankar om virtuell utbildning.

Virtuell utbildning individuellt eller i grupp utan stöd

Handledare kan genomföra sin utbildning helt självständigt utan stöd. Det kan vara privat, genom branschorganisation/fack eller som en självständig studiegrupp. De har ingen kontakt med dig som utbildare. Du har därmed inget ansvar i dessa former av studier.

Förutsättningar för webbaserad apl-handledning

Webbaserad utbildning förutsätter resurser från skola och arbetsliv. En del av dessa finns redan, andra kan behöva förhandlas om. Oavsett kan läraren/skola med relativt små medel ändå skapa gynnsam lärmiljö genom att väga in aspekterna i edutainment.

Skolverket